

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kirjaamo
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

KASVATUS- JA OHJAUSALAN TYÖELÄMÄTOIMIKUNNAN LAUSUNTO:

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

-

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunta pitää hyvänä, että ammatillisen koulutuksen toiminnanohjaukseen liittyvä kokeilu 2026-2033 on kestoaltaan riittävän pitkä, jotta sen vaikutuksia voidaan arvioida. Seuranta tulee kuitenkin tehdä riittävän usein ja säännöllisesti neljän vuoden välein pidettävien neuvottelujen lisäksi. Työelämätoimikunta kantaa erityisesti huolta kokeilun aikaisesta laadunvarmistuksesta ja -arvioinnista. Kokeilun seurannassa ja arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota osaamisen laadunvarmistukseen ja -arvointiin. Laadun arvioinnissa on huomioitava jo kokeilun aikana sekä koulutuksen järjestäjien että myös opiskelijoiden ja työelämän palautteet.

Ehdotuksen mukaan kokeilun vaikutukset muihin kuin kokeilussa mukana oleviin koulutuksen järjestäjiin ovat vähäisiä (kohta 4.2.2.1.). Työelämätoimikunta pitää tärkeänä, että myös näitä vaikutuksia seurataan ja kokeilun ulkopuolella olevien koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset turvataan kokeilun aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön mahdollisuus tehdä rajoituksia kokeilulupaan (5 §) on hyvä asia. Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunta pitäisi tärkeänä, että kokeilulupia myönnettäessä huomioitaisiin ns. SORA-tutkinnot ja koulutuksen järjestäjien valmiudet näiden tutkintojen järjestämiseen. Koulutuksen järjestäjän edellytysten lisäksi tulisi arvioida myös työelämän valmius opiskelijoiden ohjaamiseen sekä näyttöympäristöjen soveltuvuus tutkinnon vaatimuksiin. Esimerkiksi kasvatus- ja ohjausalalla näyttöympäristöt on rajattu tarkasti tietyissä tutkinnon osissa.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

-

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

119 § Työelämätoimikuntien asettaminen ja kokoonpano

Ehdotuksen mukaan työelämätoimikuntien lukumäärää vähennettäisiin huomattavasti. Samalla toimikunnan jäsenmäärää lisättäisiin nykyisestä. Tavoitteena on vahvistaa mahdollisuuksia tarkastella tutkintoja ja ammatillista koulutusta laajempina kokonaisuuksina. Ehdotuksessa ei selviä, mitkä tutkinnot tai toimialat yhdistettäisiin yhden työelämätoimikunnan alaisuuteen ja kuinka laajoja niistä tulisi. Jo tällä

hetkellä monilla työelämätoimikunnilla on vastuullaan useampia tutkintoja ja laajoja kokonaisuuksia. Miten varmistetaan työelämätoimikuntien jäsenten osaaminen ja asiantuntemus, jos tutkintojen määrä ja toimiala laajenee?

Ehdotuksen mukaan Opetushallitus voisi nimittää työelämätoimikuntiin pysyviä asiantuntijoita sekä toimialakohtaisia jaostoja. Asiantuntijoiden roolia tai jaostojen tehtävää ja toimivaltaa ei kuitenkaan kuvata ehdotuksessa tarkemmin. Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunnan näkemyksen mukaan on vaarana, että pienet tutkinnot ja toimialat jäävät uudessa mallissa sivuun.

120 § Työelämätoimikuntien tehtävät

Ehdotuksen mukaan työelämätoimikuntien tehtäviä vähennetään merkittävästi nykytilanteeseen verrattuna. Työelämätoimikunnan rooli ja tarkoitus muuttuisi huomattavasti. Työelämätoimikunnan tehtäväksi jäisi vain osallistuminen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämiseen. Ehdotuksessa ei kuvata, mitä tämä tehtävä tarkoittaa käytännössä ja miten se eroaisi nykyisestä mallista. Tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämisessä on menty koko ajan avoimempaan suuntaan ja työelämätoimikunnilla on jo tällä hetkellä mahdollisuus osallistua näihin prosesseihin.

Työelämätoimikunnan nykyiset tehtävät ovat tukeneet juuri tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämistä. Varsinkin vierailukäynnit ovat olleet tärkeä osa perusteiden implementoinnin arvioinnissa. Toimikunta on saanut vierailukäyntien kautta monipuolisen kuvan perusteiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista.

Työelämätoimikuntien yhtenä tehtävänä on ollut näyttöjen toteutuksen seuranta ja osaamisen arvioinnin laadunvarmistus. Tätä tehtävää on korostettu kaikissa työelämätoimikunnille suunnatuissa koulutuksissa ja yhteistyötapaamisissa. Tehtävä on ollut mielekäs ja työelämätoimikunnan näkökulmasta tarpeellinen. Seurantaa ja laadunvarmistusta on toteutettu vierailukäyntien, osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien ja tilasto- ym. aineistojen seurannan sekä muun koulutuksen järjestäjien kanssa tapahtuneen yhteistyön kautta. Mikäli näyttöjen toteutuksen seuranta ja laadunvarmistuksen tehtävä jää pois, voi työelämän ja koulutuksen järjestäjien yhteistyö ohentua.

Työelämätoimikuntien tehtäviin on laadunvarmistuksen osana kuulunut oman alan oikaisupyyntöjen käsittely. Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunnalle kuuluvat lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin liittyvät oikaisupyyntöt. Oikaisupyyntöjen käsittely on ollut yksi laadun arvioimisen väline. Ehdotuksessa ei käy ilmi, kuka vastaa jatkossa oikaisupyyntöjen käsittelemisestä.

Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunta on huolissaan ammatillisen koulutuksen laadusta ja erityisesti koulutuksen alueellisesta tasalaatuisuudesta, mikäli ehdotuksessa esitetyt muutokset toteutuvat. Laadunvarmistusta ei voida tehdä riittävän kattavasti vain virkatyönä toteutettavan tilastotiedon koonnin avulla. Tarvitaan myös toimivaa ja säännöllistä yhteistyötä työelämän ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Raija Ojell

Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunnan puheenjohtaja